

POLITIEKE EISEN

1. Niet-begeleide minderjarige vreemdelingen

Van de jonge migranten die in ons land aankomen, vormen de niet-begeleide minderjarige vreemdelingen (NMBV) een aparte, zeer kwetsbare groep. Op basis van het Verdrag voor de Rechten van het Kind en de Resolutie van de Raad van de EU van 26/6/1997 inzake niet-begeleide minderjarigen van derde landen, moet België hen voldoende begeleiding en bescherming bieden.

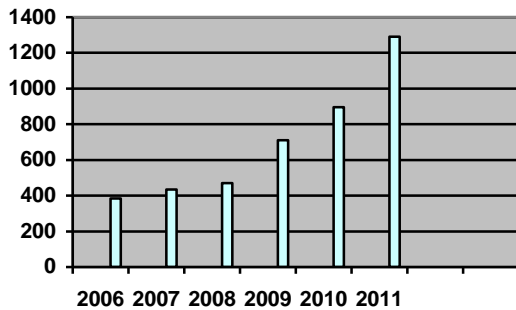
De bevoegde regeringen moeten hun verantwoordelijkheden t.a.v. deze kwetsbare groepen opnemen door:

- te voorzien in voldoende voogden, zoals de wet dat voorziet.
- de voogden in de mogelijkheid te stellen, in nauw overleg met de niet-begeleide minderjarige vreemdeling te kiezen voor de meest aangepaste, relevante en haalbare duurzame oplossing voor hun migratie- of vluchtsituatie.
- ertoe bij te dragen het gekozen oplossingstraject in de grootst mogelijke mate realiseerbaar te maken.
- de NMBV in de tussentijd menswaardig op te vangen, en tegen misbruik en uitbuiting te beschermen.
- de minderjarige niet onbegeleid naar het herkomstland terug te brengen, tenzij er voldoende garanties zijn voor de opvang en begeleiding ter plaatse.

Om deze bescherming te realiseren, heeft België reeds een bijzonder beschermingsstatuut uitgewerkt. Daarin wordt bepaald dat iedere niet-begeleide minderjarige vreemdeling een voogd toegewezen krijgt.

Onderstaande statistiek van het *Commissariaat voor de vluchtelingen en de staatlozen* maakt duidelijk dat het aantal niet-begeleide minderjarige vreemdelingen dat asiel aanvraagt een grote stijging kent.

Asielaanvragen niet-begeleide minderjarige vreemdelingen per jaar (cijfers tot en met september 2011):

Deze cijfers houden geen rekening met de niet-begeleide minderjarigen die géén asiel hebben aangevraagd. Het gaat hier om een groeiend probleem waar de Belgische overheid steeds minder een antwoord op biedt.

In 2010 werden er in totaal 2810 niet-begeleide minderjarigen gemeld aan de dienst voogdij¹.

In 2009 waren er 211 actieve voogden, van wie 105 Franstaligen en 106 Nederlandstaligen².

Officieel luidt het dat niet-begeleide minderjarigen die asiel aanvragen, terecht moeten kunnen in gespecialiseerde opvangcentra van Fedasil. Jongeren die geen asiel aanvragen – en dat zijn er heel wat – worden opgevangen in voorzieningen van de Bijzondere Jeugdzorg (Minor-Ndako en Juna).

Officieel, want de praktijk leert ons dat heel wat kinderen en jongeren koudweg op straat belanden.

Journaliste Saskia Van Nieuwenhove, zelf voogd, volgde een week lang niet-begeleide minderjarigen in Oostende en kwam tot schokkende vaststellingen.³

Niet-begeleide minderjarige vreemdelingen die worden opgepakt door de politie krijgen, door een gebrek aan opvangplaatsen, een document mee met volgende inhoud:

“Overeenkomstig artikel 6, paragraaf 2, lid 3 van de programmawet van 24 december 2002, Titel XIII, Hoofdstuk 6 “Voogdij over niet-begeleide minderjarige vreemdeling” heeft de dienst voogdij contact opgenomen met de opvangcentra voor observatie en oriëntatie (Steenokkerzeel en Neder-Over-Heembeek).

*Deze centra zitten thans vol en moeten voorrang geven aan de asielzoekers. Er kan u thans **geen enkel alternatief** worden voorgesteld. ...”*

¹ <http://www.senate.be/www/?MIval=/Vragen/SchriftelijkeVraag&LEG=5&NR=1035&LANG=nl>

² http://www.just.fgov.be/nl_htm/faq/nbmvcijfers_nbmvcijfers_2009.pdf

³ Bron: De Wereld Morgen. <http://www.dewereldmorgen.be/artikels/2011/07/11/e-n-week-leven-in-de-straathel-belgischend-in-veelvoud-het-kinderrechtenverdra>

Verder krijgen ze in de brief een voorstel van datum en uur waarop ze zich moeten aandienen bij de dienst voogdij in Brussel ‘met het oog op de voortzetting van hun identificatie’. Daar moeten ze het dan mee doen. Jongeren, kinderen soms nog van 9 jaar, moeten dan zelf maar zien dat ze op die vastgestelde tijd in Brussel geraken en dat ze in tussentijd overleven.

Wij pleiten voor voldoende aangepaste opvangplaatsen voor niet-begeleide minderjarige vreemdelingen. Hiervoor zullen meer specifieke centra nodig zijn.

Ook moeten er dringend extra voogden aangesteld worden die, in samenspraak met het opvangcentrum, een screening kunnen doen van de behoeften van de niet-begeleide minderjarige vreemdeling.

De opvangcentra moeten antwoord bieden aan de behoeften van de niet-begeleide minderjarige vreemdelingen en moeten dan ook meer kunnen bieden dan bed, bad en brood. Er zijn goed uitgeruste residentiële opvangcentra nodig met voldoende personeel voor toezicht en begeleiding. Er dienen eveneens middelen te worden voorzien voor psychologische begeleiding van getraumatiseerde jongeren.

Als er duidelijkheid is over het verblijfsstatuut van de jongere, dient er een goede doorstroming te zijn naar de opvangstructuren van de bijzondere jeugdzorg. Het kan hier gaan om een pleeggezin, begeleid zelfstandig wonen, opvang in de reguliere voorzieningen van de bijzondere jeugdzorg, opvang en begeleiding in het kader van terugkeerprogramma’s of specifieke opvang in centra voor psychotherapeutische begeleiding.

Medisch gezien zou elke niet-begeleide minderjarige, ongeacht zijn verblijfsstatuut en minstens tot de leeftijd van 18 jaar, recht moeten hebben op medische verzorging en terugbetaling via de mutualiteit.

AMOS vindt de huidige situatie waarbij kinderen en jongeren aan hun lot worden overgelaten onaanvaardbaar. Daarom vatten we onze prioritaire eisen als volgt samen:

- 1. Elke niet begeleide minderjarige vreemdeling krijgt een voogd toegewezen. De federale overheid organiseert - in samenwerking met bestaande voogden, niet-gouvernementele organisaties en de openbare omroepen, regelmatig een oproep om nieuwe kandidaat-voogden te rekruteren.**
- 2. Elke niet begeleide minderjarige vreemdeling wordt opgevangen en begeleid in een aangepaste woonformule, met aandacht voor hun individuele noden, privacy en psychosociale begeleiding.**

2. Arbeidskaart B werkt nu uitsluiting in de hand

Wie als ‘vreemdeling’ in België aan het werk wil, heeft een arbeidsvergunning nodig. Die vergunningen worden afgeleverd door de Gewestregeringen (Vlaams, Brussels en Waals Gewest). Er zijn drie soorten ‘arbeidskaarten’ in omloop. Het is soms moeilijk door de bomen het bos nog te zien. Daarom eerst dit overzicht:

Arbeidskaart A is een toelating om te werken die aan de **werknemer** wordt toegekend voor **onbepaalde** duur. Deze kaart is bedoeld voor mensen die al een tijd met arbeidskaart B werken; de arbeidskaart A stelt hen in staat om gemakkelijk van werk te veranderen. Je kan ermee werken bij **eender welke werkgever** en voor **eender welk beroep** in loondienst in België. Als de werknemer een arbeidskaart A heeft, moet de werkgever verder niets doen. Hij moet voor deze werknemer dus géén arbeidsvergunning aanvragen.

Een **arbeidskaart B** is initieel bedoeld voor arbeidsmigranten. Deze mensen willen een verblijfsrecht bekomen op basis van werk. De arbeidskaart B geeft aan **werkgevers** de mogelijkheid om werknemers aan te werven die nog niet in België verblijven. Uitzonderlijk wordt een arbeidskaart B ook toegekend voor vreemdelingen die reeds in België verblijven. De arbeidskaart is slechts beperkt tot **één welbepaalde werkgever**, en voor **één welbepaalde functie**. De geldigheidsduur is **12 maanden**; er zijn wel verlengingen mogelijk. Wanneer een werkgever een vreemdeling met een arbeidskaart B in dienst wil nemen, moet hij zelf ook een arbeidsvergunning (voor zichzelf) aanvragen. De tewerkstelling mag pas starten op het moment dat de arbeidsvergunning (voor de werkgever) en de arbeidskaart B (voor de werknemer) effectief werden afgeleverd.

Een **arbeidskaart C** is in het leven geroepen om mensen die al een tijdelijk verblijfsrecht op een andere basis dan werk hebben, toe te laten om te werken zolang hun tijdelijke verblijfsrecht blijft gelden. De arbeidskaart C kan worden aangevraagd door de **werknemer** (asielzoekers die meer dan zes maanden in procedure zitten, mensen die subsidiaire bescherming genieten e.a.) Met deze arbeidskaart mag hij werken bij **eender welke werkgever** en voor **eender welke functie**. Ze is in principe geldig voor **een jaar** maar verliest haar geldigheid wanneer de asielprocedure van de werknemer ten einde loopt.

De **arbeidskaart B** werd onder andere gebruikt bij de regularisatie van mensen zonder wettig verblijf geregeld in de omzendbrief van 19 juli 2009.

Wie een geldig arbeidscontract kon voorleggen en voldeed aan de voorwaarden van duurzame lokale verankering, kon geregulariseerd worden als de arbeidskaart B door het gewest werd uitgereikt. De verblijfsvergunning is dan geldig voor één jaar en kan verlengd worden als er nog steeds aan alle voorwaarden voldaan wordt.

Wat is het probleem?

Het probleem situeert zich vooral bij vreemdelingen die aan de slag (willen) gaan met een arbeidskaart B. Deze arbeidskaart B geeft beperkte vergunning om te werken bij één bepaalde werkgever en voor één bepaalde functie.

De werkgever moet die arbeidskaart aanvragen bij het Gewest. Hierdoor wordt de werknemer afhankelijk van één werkgever. Niet alleen voor zijn effectieve tewerkstelling maar tegelijk voor zijn verblijfsvergunning die daarvan afhankelijk is. De werknemer kan pas na één jaar zijn arbeidskaart B laten 'hernieuwen' door een andere werkgever en binnen 'hetzelfde beroep'. Dit is niet mogelijk gedurende het eerste jaar. Het hoeft geen betoog dat zo'n hernieuwing verre van evident is.

Het is logisch dat - als een werknemer een verblijfsvergunning krijgt op basis van een contract bij een bepaalde werkgever - er ook nagegaan kan worden of het arbeidscontract voldoet aan de Belgische sociale wetgeving en arbeidswetgeving (betreffende minimumloon e.d.) én of de werkgever legaal en correct handelt. De aanvraagprocedure voor een arbeidskaart B legt terzake de controlebevoegdheid bij de Gewestelijke diensten.

Naast die logica is er echter de vaststelling dat door de strakke wettelijke binding tussen de werknemer en werkgever, de onderlinge afhankelijkheid zo groot is, dat de deur voor uitbuiting en misbruiken eerder geopend dan gesloten wordt.

Om de kwetsbaarheid voor uitbuiting tegen te gaan eist AMOS dat:

- 1. Werknemers die geen EU-onderdaan zijn en die door een regularisatiemaatregel houder zijn van een arbeidskaart B, de mogelijkheid krijgen om in de eerste periode van twaalf maanden hun arbeidskaart te laten hernieuwen door een nieuwe werkgever in eender welke sector. Dat recht moet wettelijk verankerd worden.**
- 2. Werknemers die geen EU-onderdaan zijn en die door een regularisatiemaatregel houder zijn van een arbeidskaart B en daarmee reeds drie jaar tewerkgesteld zijn, een permanent verblijf toegekend krijgen en daardoor een onvoorwaardelijke toegang tot de arbeidsmarkt.**
- 3. Werknemers uit de migratie die door onwettige handelingen van of contractbreuk door een werkgever niet langer tewerkgesteld kunnen worden, drie maanden de tijd krijgen om – met begeleiding van de gewestelijke begeleidingsdiensten voor werkzoekenden – een nieuwe werkgever te zoeken.**
- 4. De cel toezicht op sociale wetten van de arbeidsinspectie meer mensen en middelen krijgt om werkgevers te controleren op uitbuiting van werknemers en het misbruik van de wetgeving.**

3. Onderwijs, een grondrecht voor IEDEREEN

Op 22 juni 2011 werd ontwerp van decreet betreffende het onderwijs XXI goedgekeurd in het Vlaams Parlement.

In dat onderwijsdecreet wordt onder andere bepaald dat:

‘Het beschikken over de Belgische nationaliteit of het wettig verblijf wordt ingeschreven als inschrijvingsvoorwaarde. Een cursist die niet kan aantonen over de Belgische nationaliteit of een wettig verblijf te beschikken, kan zich niet langer inschrijven voor een opleiding in het volwassenenonderwijs. Omdat er voor kinderen krachtens een aantal internationale verdragen in een recht op onderwijs is voorzien, beperkt de maatregel zich tot cursisten die niet langer (deeltijds) leerplichtig zijn.’⁴

---

⁴ Vlaams onderwijsdecreet XXI op <http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2010-2011/g1082-1.pdf>

De verantwoording bij dit onderwijsdecreet voor het invoeren van een verblijfsvoorwaarde luidde:

- Het volgen van Nederlandse taallessen zou in functie van integratie slechts nuttig zijn voor vreemdelingen die wettig in België verblijven.
- Het wegwerken van de wachtlijsten NT2 (Nederlands voor anderstaligen) en het verhogen van de capaciteit inzake opleidingen NT2 in het volwassenenonderwijs: niet wettig verblijvende vreemdelingen zouden het voor wettig verblijvende vreemdelingen moeilijker maken om zich te integreren.⁵

Het Kruispunt Migratie Integratie heeft haar argumentatie om af te zien van de inschrijvingsvoorwaarde neergeschreven in een informatienota⁶. Het gaat daarbij om zowel juridische als inhoudelijke argumenten. Wij halen er hieronder de belangrijkste uit.

Juridische argumenten

In het onderwijsdecreet wordt er melding gemaakt van het recht op onderwijs voor kinderen dat krachtens verschillende internationale verdragen wordt voorzien. Er wordt daarbij voorbijgegaan dat het recht op onderwijs ingeschreven staat in de universele verklaring van de rechten van de mens (artikel 26)⁷ én in de Belgische grondwet (artikel 24)⁸. Daarbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen kinderen en volwassenen.

Inhoudelijke argumenten

De immigratiedoelstelling

Het federaal beleid dat er op gericht is om mensen zonder wettig verblijf aan te sporen het land te verlaten, wordt niet gehinderd door het recht op onderwijs. Mensen die volwassenenonderwijs volgen, kunnen evengoed een bevel krijgen om het grondgebied te verlaten of begeleid worden naar vrijwillige of gedwongen terugkeer.

Het volgen van volwassenenonderwijs geeft geen recht op verblijf. Het eenmalige criterium van 'duurzame lokale verankering' kan niet meer ingeroepen worden sinds 15/12/2009 en stond enkel open voor mensen die 1) al vijf jaar in België waren en een wettig verblijf hadden gehad, 2) één van de landstalen spraken maar ook sociale banden met België én een uitzicht op werk hadden, 3) of voor mensen die 2,5 jaar in België verbleven én een arbeidscontract hadden.

De minister van Onderwijs is niet bevoegd voor migratie. Een migratiebeleid moet gevoerd worden door migratieverantwoordelijken en niet door onderwijsverantwoordelijken.

---

⁵ Bron advies 49.361/1 van 31 maart 2011 van de afdeling Wetgeving van de Raad van State, in Ontwerp van Decreet betreffende het onderwijs, 12 april 2011, stuk 1082 (2010-2011) – nr 1, p.284

⁶ Informatienota Kruispunt Migratie-Integratie op:

http://www.kruispuntmi.be/uploadedFiles/VMC/Kruispunt_infonota_wettig_verblijf_volwassenenonderwijs_110520.pdf

⁷ De universele verklaring van de rechten van de mens op:

http://www.ohchr.org/EN/UDHR/Documents/UDHR_Translations/dut.pdf

⁸ De Belgische grondwet op: http://www.senate.be/doc/const_nl.html

Onderwijs

Wat het wegwerken van de wachtlijsten betreft, is het bijzonder bevreemdend om te moeten vaststellen dat het verblijfsstatuut op het moment van inschrijving nooit eerder werd geregistreerd. Het is dus absoluut niet duidelijk om hoeveel mensen het gaat. Er zijn geen cijfers die aantonen dat er een problematische aanwezigheid is van mensen zonder wettig verblijf bij de cursussen NT2. De maatregel gaat in ieder geval niet uit van een grondige analyse van de wachtlijstenproblematiek.

De maatregel geldt bovendien voor alle mogelijke opleidingen binnen het volwassenenonderwijs. Het gaat niet enkel om de cursussen Nederlands, maar evengoed om cursussen rekenen, computer enzovoort.

De onderwijsinstellingen en de Huizen van het Nederlands zullen bij de inschrijving moeten beoordelen wie al dan niet wettig in ons land verblijft. Dit vraagt een zekere kennis over al de verschillende verblijfsstatuten die zij nu niet hebben.

De kinderen van mensen zonder wettig verblijf moeten naar school gaan. Deze kinderen en ook hun leerkrachten hebben er alle baat bij als hun ouders het Nederlands machtig zijn. Zo kunnen zij beter contacten onderhouden met de school en hun kinderen beter begeleiden.

Besluit

AMOS is verontwaardigd over deze maatregel omdat er geen enkele effectieve meerwaarde vanuit gaat. Noch voor de immigrant zonder wettig verblijf die niet ingaat of kan ingaan op een bevel om het grondgebied te verlaten, noch voor degenen die zich oriënteren en/of voorbereiden op een remigratie of terugkeer naar het land van herkomst.

Opleiding en vorming zijn altijd hefboomen gebleken tot ontvoogding en ontwikkeling. Waarom zou dat plotsklaps niet meer het geval kunnen zijn voor de doelgroep die door het decreet wordt uitgesloten? Leren is en blijft emanciperen.

Deze maatregel is geen gevolg van een doordacht en consequent beleid. Bovendien is het een uitholling van een fundamenteel mensenrecht en dat is voor AMOS totaal onaanvaardbaar en een gevaarlijk precedent.

AMOS eist daarom van de minister van Onderwijs, de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement:

- 1. Heropen het recht op volwassenenonderwijs voor elke geïnteresseerde in het aanbod en laat dus ook volwassen studenten zonder wettig verblijf toe tot de lessen.**
- 2. Zorg voor voldoende lesaanbod in het volwassenenonderwijs om aan de vraag te voldoen.**